

ΧΙΟΥ ΔΑΝΙΗΛ

(1714—1741)

Ὁ Χίου Δανιήλ ἤμασεν ἀρχομένου τοῦ ΙΗ' αἰῶνος, ἀνερρήθη, δ' εἰς τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον τῆς Χίου ἐν ἔτει 1714.

Πρὶν ἢ ἐκλεγῆ μητροπολίτης Χίου ὁ Δανιήλ ἦν ἐπίσκοπος Κυθωνίας. Προαχθέντος δὲ τῷ 1714 εἰς τὸν τῆς Ἡρακλείας θρόνον τοῦ μητροπολίτου Χίου Γενναδίου ἐχειροτονήθη διάδοχος αὐτοῦ ὁ τούτου ἀνεψιὸς Γεράσιμος. Ἄλλ' ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ τοῦ Γερασίμου οἱ Χιοὶ διηρέθησαν, καὶ οἱ μᾶλλον ἐκ τούτων σημαίνοντες ἐπέμενον μὴ στέργοντες τὴν ἐκλογὴν τοῦ Γερασίμου, παρ' ὅλας τὰς συμβουλάς καὶ τὴν ἐπιμονὴν τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Κοσμᾶ Γ' τοῦ ἀπὸ Ἀλεξανδρείας, ὅστις ἐν τέλει ἠναγκάσθη νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν ἐπιμονὴν τῶν Χίων, ἀποκαταστήσας μητροπολίτην αὐτῶν τὸν Δανιήλ, ὄντα, ὡς προεῖρηται, ἐπίσκοπον Κυθωνίας. Ταῦτα κατὰ γράμμα σφζόμενον ἐν τῷ κώδικι τῷ καλουμένῳ τοῦ Κριτίου καὶ ἐπιγραφόμενον «Συστατικὸν τοῦ κυρ Γερασίμου, τοῦ ἤδη Ἡρακλείας, ἀρχιερατεύοντος τὸ πρῶτον εἰς Χίον, καὶ τῶν ἐκεῖσε χριστιανῶν μὴ στεργόντων ἀποδέξασθαι αὐτόν»¹. Ἐν τῷ αὐτῷ κώδικι σφζονται καὶ δύο ἕτερα γράμματα, ἐκ πολλῶν ἀπόψεων περὶεργα, χρονολογούμενα δὲ ἀπὸ 20 αὐγούστου 1714. Ἐκ τούτων τὸ μὲν πρῶτον ἐπιγράφεται «Ὑπόσχεσις Χίου Δανιήλ πρὸς τὸν κυρ Γεράσιμον παραιτηθέντα ἀπὸ τῆς Χίου», τὸ δὲ δεύτερον «Ὑποσχετικὸν γράμμα τοῦ Χίου Δανιήλ εἰς τὸν πρὸ αὐτοῦ Γεράσιμον, εἰς ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων αὐτοῦ τε καὶ τοῦ θελοῦ αὐτοῦ, ὅπου ἔμειναν ἐν τῇ Χίῳ». Μεθδ ὁ Γεράσιμος ἐξελέγη μετὰ ἔτος περίπου μητροπολίτης Νικαίας, καὶ εἶτα, τῷ 1726, Ἡρακλείας.

Τοῦ Χίου Δανιήλ ἔχομεν τὸ ἐξῆς ἔγγραφο, ἀποκείμενον ἐν τῷ ζκευοφυλακίῳ τῆς ἐν Ἄνδρῳ μονῆς τῆς Παναχράντου, ἀναφερόμενον δ' εἰς τὸ ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ ἀποτεθησαυρισμένον ἱερὸν λείψανον τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς τοῦ Ἁγίου Διονυσίου, ἀρχιεπισκόπου Αἰγίνης, οὗτινος τὸ σεπτὸν σκῆνωμα σφζεται εὐλαβῶς ἐν Ζακύνθῳ, ἐνθα ὁ Ἅγιος τιμάται ὡς ὁ προστάτης τῆς νήσου. Ἴδου τὸ ἔγγραφο τοῦτο, ὡς ἀκριβῶς ἔχει :

«† Ὅσιώτατοι καὶ αἰδεσιμώτατοι πατέρες τῆς ἀγιωτάτης μονῆς τῆς κυρίας παναχράντου, τὴν ἀγιωσύνην ὁμῶν ἀκριβοχαιροῦντες εὐχόμεθα καὶ εὐλογοῦμεν, δεόμενοι τοῦ Θεοῦ στηρίζειν καὶ ἐνδυναμοῦσθαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ, ὅστις καὶ διαφυλάττει τὴν αὐτὴν ἀγιωτάτην μονὴν ἀκλόνητον εἰς αἰῶνα αἰῶνος, εἰς δόξαν τῆς πανάγγελου αὐτοῦ μητρὸς

1. Σελ. Κώδικος 277—280. Τὸ γράμμα ἀχρονολόγητον. Βλ. *Μανουήλ Ἰ. Γεδεών*, Ὁρθοδόξων μητροπολιτῶν οἱ ἐκδεδομένοι κατάλογοι συμπληρούμενοι, ἐν «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» Κων)πόλεως, ἔτ. Η' (1888), σ. 399.

και ἀειπαρθένου Μαρίας, τῆς κοινῆς ἐλπίδος ἡμῶν, ἧς ταῖς ἁγίαις πρεσβεύαις και ἡμεῖς θγιαίνουμεν.

Διὰ τοῦ παρόντος ἡμετέρου γράμματος παρέχμεν εἰδῆσθαι πᾶσιν ὑμῖν, ὅτι (κρίμασιν οἷς οἶδε κύριος) μετὰ τὸ νὰ πατήσουν αἱ βασιλικαὶ φεργάδες τὸ κατὰ τῶν κερκυραίων μέρος περίφημον μονοῦριον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, Στροφάδια καλούμενον, και νὰ ἀρπάσωσι τὰ τε ἱερὰ σκευὴ τούτου ἅπαντα, εὐρόντες και τὸ σεβάσμιον λείψανον τοῦ ἐν ἁγίαις πατρὸς ἡμῶν διονυσίου ἀρχιεπισκόπου αἰγίνης ἐν τῇ ἐκεῖσε λάρνακι σῶον και ἀνελλιπέες, τινὲς τῶν χριστιανῶν ἀπέκασαν τὰς ἁγίας αὐτοῦ χεῖρας, ὡς και ὠδε ἀπήγαγον και ἠγόρασαν αὐτὰς τινές· ἐλθόντος δ' ἐνταῦθα τοῦ δσιωτάτου ἐν ἱερομονάχοις κύρ διονυσίου, και κατὰ πνεῦμα υἱοῦ ἀγαπητοῦ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος, και μαθόντος τούτο ἐξήτησε μετὰ μόχθων, και κόπων, και ἐξέδων πολλῶν, τοῦ ἀγρᾶσαι ταύτας, και πολλὰ καμόντος, και μὴ ἐσνηθέντος, διὰ τὸ μὴ ἔχειν σκεπὸν τὸν ἔχοντα πωλῆσαι, ἤλθε πρὸς ἡμᾶς δεόμενος μεσιτεῦσαι περὶ αὐτῶν· ὅθεν ἐν μὲν δι' ἀγάπην και εὐλάβειαν τοῦ ἁγίου μοναστηρίου, ἐν δὲ δι' ἀγάπην και φιλίαν τοῦ αὐτοῦ κύρ διονυσίου, ὡς παλαίου φίλου και οἰκείου, προσεκαλέσαμεν τὸν χριστιανὸν ἄπαξ και δις και πολλάκις, ἕως ὅτου κατεπεῖσαμεν τούτον και ἀπέδωσε τὴν ἀριστερὰν ἁγίαν χεῖρα τοῦ αὐτοῦ ἁγίου διονυσίου, πρᾶγμα πελῶτιμεν και ἀξίον εὐλαβείας, και ἔλαθεν ἐκ τοῦ ἱερομονάχου ἀσλάνια τεσσαράκοντα· ἀγκαλὰ και εἶχεν ἀπόφασιν ὁ χριστιανὸς νὰ μὴν τὸ δώσῃ και ἂν τοῦ εἶδιαν ἑκατὸν ἀσλάνια, πλὴν μετὰ τὴν πολλὴν και θερμὴν παρακίνησιν τὴν ἰδικὴν μας ἐνευσε ἐπὶ ὑποσχέσει τοῦ ἔχειν τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ εἰς τὸ ἅγιον μοναστήριον μέχρι τερμάτων αἰῶνων· ἐπειδὴ και τρέψῃ τινὶ τὸ ἀφιέρωσῃ, μάλιστα δὲν θέλει ἔχητε πλέον περὶ αὐτοῦ οὐδεμίαν ἐνέχλησιν παρά τινος, ἀλλὰ θέλει μείνει εἰς τιμὴν και δόξαν τοῦ ἁγίου μοναστηρίου· λοιπὸν θέλει γράψῃτε εἰς τὴν πρόθεσιν γεωργίου και τῆς συμβίου και τῶν γονέων αὐτῶν, καθὼς ὑπεσχέθημεν μεθ' ὅρκου, ἐπειδὴ και ἡ τιμὴ ὅπου ἐδόθη εἶναι τὸ οὐδὲν, και διὰ τούτο πρέπει νὰ ἔχη τὸ μνημόσυνον του· ὅθεν και εἰς βεβαίωσιν τοῦ αὐτοῦ ἱεροῦ λειψάνου γράφομεν τὴν παρούσαν ἡμῶν νὰ διαμῆνῃ εἰς διηνεκὴ τὴν ἀσφάλειαν και σαφῆναιαν, παριστώσα τὴν αὐτὴν ἱερὰν και ἁγίαν ἀριστερὰν τοῦ ἐν ἁγίαις πατρὸς ἡμῶν διονυσίου ἀρχιεπισκόπου αἰγίνης· εἰς τὸν τύπον δὲν εἶναι αὐτὸς ὁ ἅγιος, ἐπειδὴ και εἶναι κατὰ τοὺς χρόνους νέος ἅγιος· εἶναι ἕμωσ καμωμένος διὰ συνόδου τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, και κυρωμένος διὰ σιγγιλλωδῶν γραμμάτων, ἅπερ ἡμεῖς εἰς τοὺς κώδικας τῆς μεγάλης ἐκκλησίας αὐτοφει εἶδομεν. και ταῦτα μὲν, ἡ δὲ εὐχὴ και εὐλογία τῆς ἐμῆς ταπεινότητος εἶη μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀψιγ', ἰουλλοῦ ε'.

† ὁ Χίου Δανιὴλ και εὐχέτης ὑμῶν.

Ἄριστον τῆς μοναχικῆς τοῦ μητροπολίτου εὐρεῖται ἐκτετυπωμένη διὰ μέλανος στοργύλλη σφραγίς ἀναγράφουσα ἐν κύκλῳ κεφαλαιώδεις γράμμασι τὰ ἑξῆς: † ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Χίου Δανιήλ. 1714 †. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή ἐπαναλαμβάνεται ἐν μέσῳ τῆς σφραγίδος τουρκιστί. Ἡ διάμετρος τῆς σφραγίδος εἶναι 0, 023 μ. Ἡ ἐν τῇ σφραγίδι χρονολογία 1714 δηλοῖ τὸ ἔτος τῆς εἰς τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον τῆς Χίου ἀναρρήσεως τοῦ Δανιήλ 1.

Ἐν σ. 168 τοῦ κτητορικοῦ κώδικος τῆς ἰδίας μονῆς τῆς Παναγράντου σφύζεται τὸ ἑξῆ: σημεῖωμα, σχετικὸν τοῦ ὡς ἄνω ἐγγράφου τοῦ μητροπολίτου Χίου Δανιήλ:

«1718 ἐπουλήθη ἡ ἀριστερὰ χεῖρα τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Διονυσίου τοῦ αἰγίνης. Οὕτως ὑπάρχει νέος ἅγιος, τὸ ὄπισθον ἦτον ὀλοκληρον καὶ εἰς καιρὸν ὀποῦ ἐπίγειν ὀ στόλος τοῦ τούρκου εἰς τοὺς κορι-

1. Βλ. *Α. Π. Πασχάλη*, Ἀνακάλυψις χειρὸς Ἀγίου Διονυσίου ἐν Ἄνδρῳ, περιοδ. Ζακύνθου «Αἱ Μοῦσαι», ἔτ. Κ' (1912), ἀριθ. 464 τῆς 15 Ἰουλίου 1912.— «Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος» Ἀλεξανδρείας, τ. Γ' (1912), σελ. 519 κ. ἑ.— *Ι. Κ. Βογιατζίδου*, Τὸ λείψανον τοῦ Ἀγίου Διονυσίου, περιοδ. «Ἀθηνᾶ», τ. ΚΗ' (1916), σ. 269—271. Περὶ δὲ τοῦ Ἀγίου Διονυσίου γενικώτερον μετῴτω ὁ φιλιώτης ἀναγνώστης: Ἀκολουθία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Διονυσίου τοῦ Νέου, ἀρχιεπισκόπου Αἰγίνης, ἐκδοθεῖσα παρ' Ἀγγέλου Συμμαχίου, δόκτωρος Ζακύνθου, καὶ ταπεινῶς ἀφιερωθεῖσα τῷ παναγιωτάτῳ, σοφωτάτῳ τε καὶ θεοπροβλήτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Κων/πόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ, Αὐθέντῃ καὶ Δεσπότη Κυρίῳ Κυρίῳ Γαβριήλ, οὗ τοὺς οἰκάς τοῦ ὑψηλοῦ θρόνου ἰδύνοντος ὁ ἱεράρχης συνοδικῇ ψήφῳ εἰς ἁγίους ἐνεγράφη καὶ συνοδικῶς ἀνεκηρύχθη ἐν βτει ἀπγ' ἰνδικτικῶνος ια' κλπ. Τῆς ἀκολουθίας ταύτης, ἣν, ὡς ἐν τῷ τίτλῳ ταύτης φέρεται, συνέγραψεν ὁ λόγιος Ζακύνθιος Ἀγγελος Σουμάκης, ἐξελληνίσας τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς Συμμαχίον, χειρόγραφον σφύζεται ἐν τῇ μονῇ τῶν Στροφάδων, περιέχον τὴν πρὸς τὸν πατριάρχη Γαβριήλ προσφώνησιν τοῦ Ἀγγέλου Συμμαχίου.— *Νικολάου Κατραμῆ*, Ἀρχιεπισκόπου Ζακύνθου, Φιλολογικὰ Ἀνάλεκτα Ζακύνθου, σ. 275—280, 327, 329 καὶ 330.— *Γ. Μάνεση*, Ἀκολουθία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Διονυσίου τοῦ Νέου, ἐν Ἀθήναις 1844.— Αἱ τέσσαρες ἁσματικαὶ ἀκολουθίαι τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Διονυσίου, ἀρχιεπισκόπου Αἰγίνης, ἐν Ζακύνθῳ 1876.— *Π. Χιώτου*, Ἱστορικὰ Ἀπομνημονεύματα Ἑπτανήσου, τ. ζ', ἐν Ζακύνθῳ 1888, σ. 122 κ. ἑ.— *Α. Ζῶη*, ὁ Ἅγιος Διονύσιος, ἐν Ζακύνθῳ 1895.— Πανηγυρικὸν τεύχος περὶ Ζακύνθου ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ ποιητοῦ Διονυσίου Σολωμοῦ, ἐκδιδόμενον ὑπὸ τῆς ἐπι τοῦτοῦ ἐπιτροπῆς, ἐν Ἀθήναις 1902, σ. 541—550 ἐνθα περὶ Ἀγίου Διονυσίου ὡς προστάτου Ζακύνθου μετ' εἰκόνας τοῦ ἱεροῦ λειψάνου του.— *Σπυρ. Δε-Βιάζη*, Ὁ πολιούχος Ζακύνθου, περιοδ. «Παναθήναια», ἔτ. Ζ' (1907), σ. 243 κ. ἑ.— *Ἀντ. Μπισκίνη*, Βίος καὶ θαύματα τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Διονυσίου, ἀρχιεπισκόπου Αἰγίνης καὶ Πόρου, ἔτι δὲ προστάτου Ζακύνθου καὶ Στροφάδων, ἐν Πάτραις 1908, σφ. 8ον, σ. 38.

φους 1718 ~~ἠπάτησαν αἱ βασιλικαὶ φεργάδαι τὸ μοναστήριον καὶ ἀπέ-~~
~~κοψαν τὰς ἀξίας αὐτοῦ χειρας οἱ ἀγαρινοὶ τὰς οποίας ἰδὼν εὖνας χρι-~~
~~στιανὸς τὰς ἀγόρασεν ἀπὸ τὸν ἀγαρινόν, λέγεται δὲ τὸ νυσίον οὗτοῦ κει-~~
~~ται: τὸ μοναστήριον στροφάδες· ὅθεν ὁ χριστιανὸς αὐτὸς πιγενάμενος εἰς~~
~~Χίον τὸ ἀνύγγιλεν τοῦ ἀρχιερέως καὶ διὰ πρᾶκηνήσεως τοῦ ἀρχιερέως~~
~~τὸ ἐπούλησεν ὁ ῥυθεις χριστιανὸς πρὸς τὸν προηγούμενον ἡμῶν παπᾶ~~
~~κὺρ Διονύσιον καλογρήδη διὰ γρόσια 40. λέγει ὁ ῥυθεις ἀρχιερεὺς πῶς~~
~~εἶδεν αὐτοψῆ καὶ εἶναι εἰς τὸν πατριαρχικὸν κώδεκα περασμένον».~~

Τὸ ἀνωτέρω σημεῖωμα εἶνε γεγραμμένον χειρὶ τοῦ προηγουμένου
 τῆς μονῆς Ἰακώβου Ἱερομάρκου (= Παπαμάρκου) ἀκμάσαντος
 μεσοῦντος τοῦ ΙΗ' αἰῶνος.

Καὶ ὁ μὲν μητροπολίτης Δανιὴλ γράφει ὅτι τὸ ἅγιον λείψανον ἠγο-
 ράσθη 40 ἀσλάνια, ἐνῶ ὁ προηγούμενος Ἰακώβος Ἱερομάρκος σημειοῦ-
 ται 40 γρόσια. Ἡ διαφορὰ ἐν τούτοις εἶναι φαινομενικὴ, διότι ἀμφότερα
 τὰ νομίσματα ἦσαν τῆς αὐτῆς τότε ἀξίας. Τὸ ἀσλάνιον, ἀσλάνι ἢ
 ἀσιλάνι ἦτο νόμισμα πολωνικὸν ἀργυροῦν ἔχον ἐπ' αὐτοῦ κεχαραγ-
 μένον λέοντα, ἀσλάν τουρκιστὶ λεγόμενον, καὶ ἐκυκλοφόρει ἐν Τουρκίᾳ
 ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ΙΓ' αἰῶνος μέχρι τοῦ τέλους τοῦ Ις'. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἤρχι-
 σαν κυκλοφοροῦντα ἐκ τοῦ νομίσματος τούτου πολλὰ κίβδηλα ἀπηγέ-
 ρευσεν ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις τὴν κυκλοφορίαν αὐτοῦ κατὰ τὸ 1598.
 Ἐν τούτοις ἡ ὀνομασία τοῦ νομίσματος δὲν ἐπαυσε ἀμέσως, ἐξηκολού-
 θε: δὲ διατηρουμένη μέχρι καὶ τοῦ 1800. Ἦτο δὲ τὸ ἀσλάνιον κατὰ
 τὴν ἀξίαν ἰσότημον πρὸς τὴν βεγγίναν τῆς Αὐστρίας καὶ πρὸς τὸ
 ἰσπανικὸν τάλληρον, ὅπερ καὶ βεάλιον ὠνομάζετο ἐκ τοῦ ἰσπανικοῦ
 βεγιάλ. Πάντα δὲ τὰ νομίσματα ταῦτα ἦσαν ἰσότημα πρὸς τὸ σύγ-
 χρονον μὲ αὐτὰ γκρούς, ἦτοι γρόσιον, ὅπερ ἦτο γερμανικὸν νόμι-
 σμα, καθ' ὃ ἐκόπη καὶ τὸ τουρκικὸν γρόσιον, οὗτινος ἡ ἀξία ἤρχισε νὰ
 ἐκπίπτῃ ἀπὸ τῶν μέσων περίπου τῆς ΙΗ' ἑκατονταετηρίδος. Ἡ ὀρθὴ
 γραφὴ εἶνε ἀρσλάνι¹.

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω σημειώματος τοῦ Ἰακώβου Ἱερομάρκου παρέχε-
 ται ἡμῖν ἡ εἰδησις, ὅτι ὁ ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ μητροπολίτου Δανιὴλ
 μνημονεύμενος «δοσιώτατος ἐν ἱερομονάχοις κὺρ Διονύσιος», ὁ ἀγορά-
 σασ τὴν χεῖρα τοῦ Ἁγίου Διονυσίου, ἦν ὁ προηγούμενος τῆς μονῆς
 Παναχράντου Διονύσιος Καλογρίδης, ἀνήκων εἰς λευτικὴν τῆς Ἄνδρου
 οἰκογένειαν, διότι πάμπολλοι ἐκ τῆς οἰκογενείας ταύτης ἀναφέρονται
 κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα ἱερεῖς καὶ μοναχοὶ καὶ ναῶν κτήτορες.

Σημειωτέον δ' ὅτι ἡ παρὰ τῷ Ἰακώβῳ ἐν τῷ προδημοσιευθέντι ση-
 μειώματι αὐτοῦ φερομένη χρονολογία τῆς κατὰ τῆς Κερκύρας τουρκι-

1. Βλ. *Δημητ. Η. Πασχάλη*, Νομίσματα καὶ τιμαὶ προϊόντων κατὰ δια-
 φόρους ἐποχάς. Ἀνέκδοτον.

κῆς ἐκστρατείας ὡς λαθεύσῃς χώραν κατὰ τὸ ἔτος 1718 εἶνε ἡμαρτη-
μένη, ἀπὲρ τοῦ 1710, ὅτε πράγματι οἱ Τούρκοι ἐπεχείρησαν τὴν κατά-
ληψιν τῆς Κερκύρας, σωθείσης, κατὰ τὴν παράδοσιν, ἐκ θαύματος τοῦ
προστάτου τῆς νήσου Ἁγίου Σπυριδῶνος.

Περὶ τῆς εἰς τὰς Στροφάδας ἐπιδρομῆς τοῦ Τουρκικοῦ στόλου, περὶ
τῆς τὸ πρόσθεν ἔγγραφον τοῦ μητροπολίτου Χίου Δανιήλ, σφίζεται ἐν τῷ
Κώδικι τῆς μονῆς Στροφάδων τὸ ἑξῆς σημείωμα :

«1717, αὐγούστου 19, ἡμέρα Δευτέρα, ἠχμαλώτισαν τὸ μοναστήρι
μας τὰ Στροφάδια ὁ θεσκατάρτος Μουστῆς μὲ δέκα γαλιώταις καὶ ἐπῆ-
ραν ὅλα τὰ ἱερὰ σκεύη, τὸ ἄρμαμέντο, καὶ τὴν Παναγίαν καὶ ὅλα μας
τὰ μπασιμέντα καὶ ἔκοψαν καὶ τὰ χέρια τοῦ Ἁγίου καὶ τὰ πῆραν καὶ
τὸ ἐπιλοιπὸν ἅγιον λείψανον τὸ ἔβαλαν ἀπάνου ἐνσὺ βαρελιοῦ μπαρούτη
καὶ ἔκαμε θαῦμα ὁ Ἅγιος καὶ δὲν ἔπιασε φωτῖα καὶ ἐφυλάκτη καὶ τὸ
ἔχομεν τὴν σήμερον εἰς τὴν Ζάκυνθον. Ἐπῆραν καὶ σκλάβους πατέρες
εἴκοσι μὲ τέσσερους ἱερομόναχους. Ἦτανε ἠγούμενος ἐτότες Γεράσιμος
Κάπαρης καὶ ἦτον εἰς τὴν Ζάκυνθον καὶ εἰς τὰς 23 τοῦ αὐτοῦ ἤφερε
τὸν ἅγιον ἢ Κορβέττα εἰς τὴν Ζάκυνθον μὲ τοὺς λοιποὺς Καλογέρους,
ὅπου ἐκρύφθησαν καὶ δὲν αἰχμαλωτίσθησαν. Τὸ πῶς ἐμπῆκαν μέσα εἶναι
ταῦτο. Ἀρμπούρισαν παντίερα ἄσπρη καὶ ἤρθαν οἱ Καπετανεοὶ ἔξω καὶ
μὲ δόλο, μὲ τὸ καλὸ ἐμπῆκαν μέσα στὸ Μοναστήρι καὶ ἔπιασαν τὴν
μύρτια, καὶ ἐτζί ἐγελάστηκαν» 1.

Βενετικὴ πολεμικὴ κορβέτα ὑπὸ τὸν πλοίαρχον Ἰωάννην Μπάλοβιτς,
διερχομένη παρὰ τὴν λαφυραγωγηθεῖσαν ὑπὸ τῶν Τούρκων μονὴν τῶν
Στροφάδων, παρέλαβε τοὺς διασωθέντας μοναχοὺς καὶ τὸ λείψανον τοῦ
ἁγίου Διονυσίου, μετακομίσασα εἰς Ζάκυνθον. Ὁ δὲ τότε πρωτοπαπᾶς
Ζακύνθου ἀπηύθυνε μετὰ τινα ἔτη, τὴν 21 Σεπτεμβρίου 1820, εὐχαρι-
στήριον ἔγγραφον πρὸς τὸν πλοίαρχον Μπάλοβιτς².

Ἐν τῷ τελευταίῳ χαρτίῳ ἐξωφύλλῳ τοῦ κώδικος ΣΜΒ' τῆς Πα-
τριακῆς Βιβλιοθήκης σφίζεται τὸ ἑξῆς σημείωμα :

«αφικεῖ ἐπῆγεν ὁ Μουσταφαμπέεις καὶ ἐσκλάβωσε τοὺς καλογέρους
ἀπὸ τὰ Στροφάδια, καὶ ἔριμοσε καὶ τὸ μοναστήριον καὶ ἔπιραν τὰ βι-
βλία, καὶ τῆς εἰκόνες καὶ ὅλα τὰ σκεύη» 3.

Ἐκ τοῦ σημειώματος τούτου πληροφοροῦμεθα ὅτι οἱ Τούρκοι ὑπὸ
τὸν Μουσταφαμπέην καὶ ἐκ δευτέρου ἐπέδραμον κατὰ τῆς μονῆς τῶν
Στροφάδων μετὰ μίαν περίπου πενταετίαν ἀπὸ τῆς πρώτης καταστρε-
πτικῆς ἐπιδρομῆς των.

1. Νικολάου Κατραμῆ, Φιλολογικὰ Ἀνάλεκτα Ζακύνθου, σ. 482.

2. Βλ. τὸ ἔγγραφον ταῦτο, ἰταλιστὶ συντεταγμένον, παρὰ Ν. Κατραμῆ
ἐνθ. ἀν., 356—358.

3. Ἰωάννου Σακελιώτος, Πατριακῆς Βιβλιοθήκης σ. 122.

Ἄλλὰ καὶ εἰς προγενεστέρως ἐποχὰς ἡ μονὴ τῶν Στροφάδων ὑπέστη ἐπανειλημμένας πειρατικὰς ἐπιδρομὰς, καθ' ἃς ἄλλοι μὲν τῶν μοναχῶν κατεσφάζοντο, ἄλλοι δ' ἐξηνδραποδίζοντο. Ὁ Παχώμιος Ρουσάνος (1470 — 1 ὃ3) συνέταξεν ἀκολουθίαν εἰς τοὺς ἐν Στροφάσι τὴν 29 ἰουλίου 1537 σφαγέοντας ὑπὸ πειρατῶν μοναχοῦς.

Ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ ταύτῃ ὁ Παχώμιος Ρουσάνος λέγει:

«Κατὰ δυσμῶν μὲν τῆς νήσου Πέλοπος, κατὰ νότιων δὲ τῆς Ζακύνθου νήσοι: δύο τῶν ἐρήμων εἰσὶ, Στροφάδες ὀνομαζόμεναι, ἀπέχουσαι τῆς μὲν Πέλοπος σημεῖα ἐξήκοντα, τῆς δὲ Ζακύνθου τεσσαράκοντα, ὅσον ἐξ εἰκασμοῦ οἶόν τε ἐστὶ στοχάσασθαι· εἰσὶ δὲ εὐφρωτάτοι καὶ πάνυ εὐκαρποὶ, πεδιάσμοι γὰρ εἰσὶν. Ἄλσει τε καὶ πλήθει ὕδατων καλιρῶν καὶ διδρεσάτων καὶ βοτανῶν παντοδαπῶν καὶ ἐδωδῶν αὐτοφυῶν, καὶ παραδείσῳ κοσμούμεναι, καὶ ἄμοιροι θηρίων ὄλιγος καὶ τοιαῦται ὥστε οὐδ' ἂν τις ἀμάρτοι αὐτῶν μακάρων νήσους προσονομάσας. Ἐν γοῦν τῇ μείζονι τῶν τοιούτων νήσων κατέκει οὐστήμα μοναχῶν, ὅπερ στόλος Ἀγαρηνῶν προσορμήσαντες, οὐ μόνον ἄπαξ, ἀλλὰ καὶ δις καὶ τρίς κατὰ διαφόρους καιροῦς, καὶ ἄλλος ἄλλοθεν ἐμβάντες τῇ μάνδρᾳ τῶν μοναχῶν, μηδενὸς ὄντος τοῦ κωλύοντος, τοὺς μὲν ἐξ ἐλευθέρων δούλους φεῦ! ἐπεποιήκησαν, τοὺς δὲ καὶ ἀνηλεῶς κατέσφαξαν. Εἶτα ἄπασαν τὴν μονὴν ληϊσάμενοι καὶ ἵνα μήτι τῆς πονηρίας αὐτῶν κεύθοιτο μετὰ ταῦτα ἐμπρήσαντες, ἐκείθεν ἀνοίχθησαν τὰ φῖλα δρώντες οἱ ἀλάστορες, πάσας τὰς παραλίαις κατατρέχοντες· διὸ τῶν ἀπάντων ἀναιρεθέντων ὀλίγων πατέρων τὴν μνήμην ἐτησίως ἀγομεν ὡς καλῶς τὸν ἀγῶνα διανυσάντων καὶ ὑπὲρ Χριστοῦ ἀνθεστηκότων μέχρις αἵματος, ὧν ταῖς πρεσβείαις ὁ Θεὸς ἐλέησον ἡμᾶς»¹.

Περὶ δὲ τοῦ μητροπολίτου Δανιὴλ ἔχομεν καὶ ἄλλας εἰδήσεις. Οὕτω ἐκ σημειώματος τοῦ ὑπ' ἀριθ. 186 κώδικος τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὀρει μονῆς Παντελεήμονος μαθητόμενον τὴν χειροτονίαν αὐτοῦ εἰς μητροπολίτην Χίου. Τὸ σημείωμα ἔχει ὡδε: «τῷ αὐτῷ ἔτει (1714) ... ἔκαμαν ἐξωτερικῶς τὸν Δανιὴλ τοῦ Ἰουλίου πρώτην» καὶ ἦλθεν εἰς Χίον σεπτεμβρίου 7»². Συμπίπτει δ' ἡ ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ τούτου σημειώματος εἰδήσις περὶ τῆς εἰς τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον τῆς Χίου ἐν ἔτει 1714 ἀναρρήσεως τοῦ Δανιὴλ πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς σφραγίδος αὐτοῦ χρονολογίαν. Ἐξ ἄλλου δὲ σημειώματος, δημοσιευθέντος ὑπὸ Κανελλάκη, μαθητόμενον

1. Τὴν ἀκολουθίαν ἐξέδωκεν ἐν Ζακύνθῳ τῷ 1863 ὁ Σέργιος Ραφτάνης ὑπὸ τὸν τίτλον: «Ἀκολουθία ψαλλομένη εἰς τοὺς ὁσίους πατέρας τοὺς ἐν Στροφάσι ἀναιρεθέντας καὶ εἰς ἅπαντας τοὺς παραπλήσιον τέλος λαχόντας. Ποίημα Παχωμίου Ρουσάνου».

2. S. p. L a m b r o s, Catalogue of the Greek manuscripts on mount Athos, τ. Β', σ. 315.

καὶ τὸ ἔτος τοῦ θανάτου τοῦ Δανιήλ. Τὸ σημεῖωμα ἔχει ὡδε: «† 1741
 ἀγούστου 21 — ἐκμηθήθη Δανιήλ ἀρχιερέας σωτικῆς ἐκ μνήμης» 1.

Ὁ Δανιήλ ἀφιέρωσεν εἰς τὴν μονὴν τῆς Παναχράντου δύο ἀργυρὰ
 τρικέρια. Ἀπεμνημόνευσε δὲ τὴν δωρεάν ταύτην ὁ αὐτὸς προηγούμε-
 νος Ἰάκωβος, Ἱερομόναχος διὰ τοῦ ἐξῆς σημειώματός του: «1745.
 Ἀφιέρωσε διὰ ψυχικὴν αὐτοῦ σωτηρίαν ὁ μακαρίτης Χίου κύρ Δανιήλ
 δύο τρικαίρια ἀργυρὰ» 2. Ἡ ἐν τῷ σημειώματι χρονολογία 1745 δὲν
 δηλοῖ τὸ ἔτος, καθ' ὃ ἀπέθανεν ὁ Δανιήλ, ἀλλὰ τὸ ἔτος καθ' ὃ παρεδό-
 θησαν ἐν Ἄνδρῳ εἰς τὴν μονὴν τῆς Παναχράντου τὰ ἀργυρὰ τρικέρια
 μετὰ πάροδον τεσσάρων περίπου ἐτῶν ἀπὸ τοῦ θανάτου του.

Καὶ ἐκ τοῦ ἀφιερώματος τούτου καὶ ἐξ ἔσων εἰς τὰ περὶ τοῦ ἱεροῦ
 λειψάνου τοῦ Ἁγίου Διονυσίου ὁ Δανιήλ γράφει, χαρακτηρίζων τὸν
 Παναχραντιώτην ἱερομόναχον Διονύσιον Καλογριδὴν ὡς παλαιὸν φίλον
 καὶ οἰκεῖόν του, δυνάμεθα νὰ συναγάγωμεν τὸ πιθανὸν συμπέρασμα,
 ὅτι ὁ περὶ οὗ πρόκειται ἡμῖν ὁ λόγος μητροπολίτης Χίου Δανιήλ ἦτο
 Ἄνδριος τὴν πατρίδα, καὶ τοι περὶ τούτου δὲν ἔχομεν ἄλλην τινα
 συγκεκριμένην ἐκ τῶν πηγῶν πληροφορίαν. Πιθανῶς δὲ καὶ ἡ μονὴ τῆς
 Παναχράντου νὰ ὑπῆρξεν ἡ μονὴ τῆς μετανοίας του.

Ἐν Ἄνδρῳ, μαΐου φθίνοντος 1929.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Π. ΠΑΞΧΑΛΗΣ

1. Κ. Ν. Κανελλάκη, Χιακά Ἀνάλεκτα, ἐν Ἀθήναις 1890, σ. 378. Περὶ
 καὶ «Νέου Ἑλληνομνημόνος» τ. Ζ', σ. 224.

2. Κτητορικῆς Κώδικος τῆς ἱερᾶς μονῆς Παναχράντου σ. 172. Ἱ. Βο-
 γιατζίδου ἐνθ. ἀν.